

СВАКО СЕ МОЖЕ НАЋИ У СИТУАЦИЈИ ДА ТРПИ НАСИЉЕ!

Нека деца су чешће у ситуацији да трпе насиље. Тако, у школи или вршњачкој групи, то могу бити они који се по нечemu **РАЗЛИКУЈУ** од других. То, на пример, могу бити деца која су веома **ВИСОКА** или ниска, носе наочаре, **БУЦМАСТА** су или мршава, припадају другој националности, навијају за одређени тим, облаче се скромно или необично, имају лоше оцене или су супер одликаши, понашају се на начин који привлачи пажњу, сиромашна су или болесна...

Нејчешће непријатности које деца доживљавају у свом окружењу

(Извештај о остваривању права детета у Републици Србији из угla деце и младих, Центар за права детета, 2013)

1. увреде од стране вршњака (76.8%)
2. намерно оштећење имовине (56.4%)
3. узнемирање телефоном (50.7%)
4. понижавање због својих уверења и склоности (47.4%)
5. увреде од стране наставника (46.6%)
6. добијање батина ван куће (38.9%)
7. узнемирање преко интернета (35.5%)
8. понижавање због физичког изгледа (33.0%)
9. отимање новца (20.3%)
10. отимање ужине (13.6%)
11. напад оружјем (7.6%)

ЛИСТА ИДЕЈА, АКЦИЈА, МОДЕЛА ПРЕВЕНТИВНОГДЕЛДВАЊА МЛАДИХ

(из Приручника за примену протокола за заштиту деце и ученика од насиља, зlostављања и занемаривања у образовно – васпитним установама, 2008) у којима су укључена деца (наведени су само неки примери из Приручника, сопственом креативношћу и промишљањем ученици могу смислiti низ одличних акција и активности за промоцију ненасиља у школи):

- Недеља посвећена активностима против насиља,
- Дан толеранције,
- Дани пријатељства,
- Недеља различитих култура,
- Месец лепих речи,
- Недеља лепих порука,
- Отворена школа,
- Хуманитарне акције,
- Одређен део школе (кутак) посвећен теми ненасиља,
- Кутија поверења,
- Рубрика у школском часопису,
- Страна на сајту школе,
- Зидне новине,
- Маркирање ризичних места у школи и око ње,
- Маркирање ризичних догађаја, датума и дефинисање превентивних мера,
- Спортска такмичења и фер-плеј турнири,
- Кооперативни турнири и такмичења,
- Квизови,
- Интернет перформанси,
- Виртуелне / ел.презентације, брошуре, приручници, игрице за превенцију насиљног понашања,
- Школски зид за графите,

- Интерне школске радио-станице (разглас), инфо-програми,
- Ученичке журке и прославе са саморегулацијом дисциплине,
- Ученичко саветовалиште и центар за медијацију,
- Школски СОС телефон,
- Упознавање са различитим културама у свим облицима рада и путем свих врста медија,
- "ТОП Листа" – саговорника и тема за сусрете - обавезно укључити децу у избор тема (као и родитеље) (у понуди саговорника могу да буду: представници Центра за социјални рад, правосуђа, здравства, МУП-а, стучњак у овој области, родитељ...),
- Форум театар и други облици партцијипаторне драме и интерактивног израза у уметности игрокази, скочеви позоришне представе деце, анимације, перформанси, инсталације, интерактивне изложбе и сл).
- Обележавање пригодних датума - Дан школе, Деџа недеља итд,
- Посете пригодним позоришним и биоскопским представама (разговор о томе, цртежи, дебате...),
- Изложбе (пиковни, литературни радови, примењена уметност...),
- Такмичења (нпр. Ко је бољи навијач, Бон-тон навијача...),
- Топ листа "најлепших" поступака, речи...,
- Акције Ученичког парламента,
- Вршњачка медијација.

МЛАДИ У ПРЕВЕНЦИЈИ
НАСИЉА И
ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

ДИСКРИМИНАЦИЈА

Под **ДИСКРИМИНАЦИЈОМ** лица или групе лица сматра се свако непосредно или посредно, на отворен или прикривен начин, искључивање или ограничавање права и слобода, неједнако поступање или пропуштање чињења, односно неоправдано прављење разлика **повлађивањем** или давањем првенства.

ЗАВРАЊУЈЕ СЕ ДИСКРИМИНАЦИЈА по више основа: ПРЕМА РАСИ, БОЈИ, ПОЛУ, ЈЕЗИКУ, РЕЛИГИЈИ, ПОЛИТИЧКИМ ИЛИ ДРУГИМ УВЕРЕЊИМА, НАЦИОНАЛНОМ, ЕТИЧКОМ ИЛИ СОЦИЈАЛНОМ ПОРЕКЛУ, ИМОВИНСКОМ СТАЊУ, ОНЕСПОСОБЉЕНОСТИ РОЂЕЊУ ИЛИ ДРУГОМ СТАТУСУ ДЕТЕТА, ЈЕГОВИХ РОДИТЕЉА, ЗАКОНСКИХ СТАРАТЕЉА ИЛИ ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ.

ДИСКРИМИНАЦИЈА је свако разликовање, искључивање, ограничавање или давање првенства које се заснива на неком недозвољеном разлогу и има за циљ или последицу угрожавање или онемогућавање људских права и основних слобода.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА УПОЗОРАВАЈУ...

из Извештаја о остваривању права детета у Републици Србији из угла деце и младих (Центар за права детета, 2013).

- Број деце и младих који подржавају идеју **етнички чисте државе** је у порасту (26%).
- 1/5 деце и младих би ради националних интереса одобрila **приморавање здравих жена да роде децу**.
- 1/4 деце и младих у Србији сматра да су **атеисти** особе без морала, које нису у стању да разликују добро и зло.
- Свако девето дете сматра **белу расу** супериоријом од осталих.
- Мање од половине испитане деце и младих сматра да њихови **ХИВ ПОЗИТИВНИ** вршњаци имају право на **редовно образовање у нашим школама**.
- 1/3 деце и младих не мисли да **женама** треба да буду доступна **одговорна места** у држави и бизнису.
- Има доста деце и младих који немају повољно мишљење о својим вршњацима који остварују **одличан успех у школи**, и тај проценат у старијим узрастима расте.
- Скоро 1/2 **дечака** је веома непријатељски настројена према **особама другачије сексуалне оријентације**, а само 1/4 показује толерантност по том питању. Код **девојчица** је ситуација потпуно обрнута: 1/4 њих непријатељски доживљава особе другачије сексуалне оријентације, а скоро 1/2 девојчица је без таквих предрасуда.
- **ДЕЧАЦИ** су, генерално, изразито **нетолерантнији** од **ДЕВОЈЧИЦА** по многим питањима и ставовима, али се њихова нетолерантност смањује са годинама.

НАСИЉЕ

је сваки облик једанпут учиненог или поновљеног **вербалног** или **невербалног** понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање **здравља, развоја и достојанства** деце/младих.

Физичко насиље подразумева да неко повређује тело друге особе. То могу бити: ударање, шутирање, гурање, дављење, чупање, затварање и закључавање, отимање и уништавање ствари, напад оружјем, тројање, паљење, посипање врућом водом, ускрађивање хране, сна и сл.

Вербално насиље подразумева да неко користи речи да би повредио туђу осећања. То могу бити: вређање (када неко некоме каже да је глуп, ружан, назива га ружним именима), исмејавање (када се неко некоме руга због висине, тежине, порекла, оцена...), омаловажавање (када особа другој каже да не вреди, да га нико не воли...), када се неко окривљује за оно што није урадио/ла, или му се прети.

Емоционално насиље обухвата поступке којима се врши омаловажавање, етикетирање, игнорисање, вређање, уцењивање, називање погрдним именима, оговарање, подсмејавање, исмејавање, неприхватање, изнуђивање, анимулисање, претња, застрашивање, ограничавање кретања деце/младих, као и други облици непријатељског понашања.

Сексуално насиље и **злоупотреба деце/младих** подразумева њихово укључивање у сексуалну активност коју она не схватају у потпуности, за коју нису развојно дорасла (не прихватају, нису у стању да се са њом сагласе) и која има за циљ да пружи уживање или задовољи потребе друге особе.

Сексуалним насиљем сматрају се:

- сексуално узнемиравање – ласцивно коментарисање, етикетирање, ширење прича, додиривање, упућивање порука, фотографисање, телефонски позиви и сл.;
- навођење или приморавање детета/младе особе на учешће у сексуалним активностима, било да се ради о контактним (сексуални однос, сексуално додиривање и сл) или неконтактним активностима (излагање погледу, егзабиционизам и сл); коришћење деце/младих за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Социјално насиље (искључивање из групе и дискриминација) подразумева да се неко искључује из групних активности, оговара, да се говоре лажи о некој особи, или наговарају други да се с њом не друже.

Насиље путем нових технологија подразумева сваку комуникацијску активност сувег технологијом (смс поруке, mms, foto или видео-клипови, телефон, мобилни телефон, e-mail, chat, skype, web, блог). која се може сматрати штетном за појединца, а починитељ(и) и жртва(е) су деца и млади. Оно има много облика, као нпр. слање или објављивање штетеnih материјала о некој особи преко интернета или мобилног телефона, слање претећих или насиљних порука, слање увреда путем смс-а или мејла. Насиље преко интернета односи се и на «отимање» нпр. блогова жртвама, те допуњавање увредама и/или сексуалним садржајима, хаковање туђих ФБ страница и сл.

Понекад деца/млади која се понашају насиљом немају свест о штетности таквог понашања. Она могу бити подстицана од стране других (нпр. пријатеља) на насиљно понашање, или опонашају старију браћу, сестре или људе којима се диве. Они можда не знају за боље начине комуницирања с вршњацима или пролазе кроз неке проблеме, па се то рефлектује кроз насиље. Деца и млади могу бити и организатори групе, тј. подстицати и наговарати друге да се насиљом понашају.

Свака неправда коју доживе ученици може бити подстицај повређеном детету да свој бес, уместо на оног које је неправду учинио, усмери на вршњака. Нереаговање наставника, стручних сарадника, али и вршњака на насиљна понашања детета и лош надзор у одређеним деловима школе (игралиште, ходници...), само олакшавају насиљним ученицима да буду агресивни и застрашују друге.

ПОСЛЕДИЦЕ НАСИЉА

- Један број деце остаје код куће због злостављања у школи.
- Жртве насиља трпе **изолованост** од вршњака, јер се они не желе друштви с онима који су неомиљени и злостављани, због страха да бисе исто могло дододити и њима.
- Изложеност насиљу у школи води до ниског самопоштовања и депресије.

Насиље оставља последице на оне који га трпе, али и на оне који се понашају насиљом. Оставља последице и на оне који то насиље посматрају, јер могу да се навикну на такве облике понашања, да им оно постане природно и да се и сами нађу у ситуацији да га трпе или да тако решавају своје проблеме. Деца која су изложена насиљу често су физички повређена, постaju плашићи, не иде им се у школу, слабије уче, тужна су, нису расположена за дружење, а понекад и она постају **насиљка**.

- Ако овакво стање траје дуже, и ако се том детету не помогне, то може заувек да обележи **личност** детета/младе особе које је жртва насиља.